

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

Силабус навчальної дисципліни

ЛЕКСИКОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма
«Німецька мова і література, англійська мова»

Спеціальність
035 Філологія

Спеціалізація
035.043 Германські мови та літератури
(переклад включно) (перша – німецька)

Галузь знань
03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ - 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Лексикологія
Викладач (-і)	Остапович Олег Ярославович
Контактний телефон викладача	0505139601
Е-mail викладача	oleg.ostapovych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	https://knf.pnu.edu.ua/hrafik-konsultatsij/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна «Лексикологія німецької мови» має на меті сприяти розумінню студентами закономірностей лексичної будови німецької мови, підвищити мовну компетенцію і загальну мовну культуру майбутніх фахівців, спонукати студентів до наукових досліджень у галузі лексикології та лексикографії німецької мови. Основним завданням теоретичного курсу є опис лексичної системи сучасної німецької мови та її підсистем. Зміст дисципліни охоплює основні лексичні концепції і теорії німецької мови, специфіку фахової термінології, аналіз сучасних поглядів на різні мовознавчі проблеми, у тому числі й дискусійного характеру. Зазначений курс спрямовано на розвиток здатності студентів самостійно набувати і удосконалювати знання та вміння через пошук, читання і реферування спеціальної німецькомовної наукової літератури.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Дисципліна має на <u>меті</u> забезпечити студентів знаннями з лексикології німецької мови й необхідним мінімумом німецькомовної фахової термінології для розв'язування складних спеціалізованих задач та практичних проблем в галузі лінгвістики в процесі професійної діяльності або навчання.</p> <p>Основні <u>цілі</u> навчальної дисципліни: аналізувати основні наукові досягнення лінгвістичних досліджень, застосовувати їх під час опрацювання мовознавчих проблем; систематизувати матеріал про словниковий склад німецької мови; самостійно опрацьовувати й аналізувати наукову інформацію із семантичних досліджень мови та знаходити в ній елементи, необхідні для впровадження у подальшу викладацьку практику.</p>	
4. Програмні компетентності	
<p><u>Інтегральна компетентність</u>: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства,</p>	

фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ✓ Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ✓ Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ✓ Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ✓ Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ✓ Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові компетентності:

- ✓ Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
- ✓ Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
- ✓ Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.
- ✓ Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).
- ✓ Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

5. Програмні результати навчання

- ✓ Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
- ✓ Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.
- ✓ Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
- ✓ Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.
- ✓ Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.
- ✓ Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття	10
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова
6	035 Філологія	3	О

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин
------	-----------------

	лекції	Практичні заняття	сам. роб.
Thema 1. Lexikologie als selbstständiges linguistisches Lehrfach. Das Wort als Grundeinheit des Wortbestandes.	2	1	6
Thema 2. Das Wort und seine Bedeutung. Die Typen der lexikalischen Bedeutung, ihre Elemente.	2	1	6
Thema 3. Semantische Analyse des Wortgutes. Synonyme. Antonyme. Typen und Klassifikationen.	2	1	6
Thema 4. Polysemie und Homonymie. Typen und Klassifikationen.	2	1	6
Thema 5. Diatopische Variation und soziolinguistische Stratifizierung des Wortgutes. Terminologie und Fachsprache. Berufsjargons und Slang. Jugendsprache als Sondersprache. Argots und Rotwelsch. Territoriale Schichtung des deutschen Wortschatzes	2	1	6
Thema 6. Bereicherung des deutschen Wortschatzes durch die Entlehnungen. Neologismen, Archaismen und Historismen.	2	1	6
Thema 7. Bereicherung des deutschen Wortschatzes durch die Wortbildung. Derivation, Konversion, Komposition, Abbreviation.	2	1	6
Thema 8. Bereicherung des deutschen Wortschatzes durch den Bedeutungswandel (semantische Derivation). Bedeutungserweiterung, Bedeutungsverengung, Euphemismen, Pejoration, Melioration. Metaphorische Übertragung der Namensbezeichnung; Metonymische Übertragung der Namensbezeichnung; Hyperbel und Litotes.	2	1	6
Thema 9. Deutsche Phraseologie und ihre Klassifikation. Phraseologische Ganzheiten, Verbindungen und Ausdrücke. Sprichwörter, Redensarten und Geflügelte Worte.	2	1	6
Thema 10. Probleme der deutschen Lexikographie. Wortgut, Stichwortverzeichnis, Vokabular; Stichwort, Lemma, Vokabel; (Stich) – Wortartikel, Wörterbuchartikel; Wortdefinition, Stichworterklärung; Anwendungsbeispiele, Gebrauchsbeispiele, Belege; Abbildungen; stilistische Vermerke.	2	1	6
ЗАГАЛОМ:	20	10	60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти		

	<p><u>Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</u></p> <p>Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів і є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу та бали, отримані під час іспиту. Допуск до іспиту передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів).</p> <p>Студент, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).</p>
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Передбачено одне письмове підсумкове тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua, яке охоплює від 30 до 50 завдань (максимальна кількість балів – 10).</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Оцінюється відвідуваність 5 занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість 35 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з ваговим коефіцієнтом 7.</p> <p>Знання здобувача вищої освіти оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:</p> <p>«відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>«незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже</p>

	<p>не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p> <p>Поточне оцінювання знань здійснюється під час проведення практичних занять і оцінюється в національній шкалі (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно»). Максимальна оцінка балів за практичні заняття 25 балів. Окремо оцінюється написання контрольної роботи (5 балів) і самостійна робота (15 балів).</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується активність студента під час семінарських занять; присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски занять без поважних причин, а також результати відпрацювання пропущених з поважних причин занять.</p> <p>При виставленні допуску до іспиту (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин (35 балів), бали підсумкового тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua (10 балів) та бали, отримані за опрацювання навчального матеріалу під час самостійної роботи студента (5 балів), що контролюється протягом тижня контролю самостійної роботи (КСР).</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю – екзамен. Форма задачі – комбінована. Здобувачеві пропонується екзаменаційний білет із трьох завдань – двох теоретичних (30 балів) і одного практичного (20 балів). Максимальна кількість балів за екзамен – 50 балів.</p> <p>Студент, який не набрав 25 балів за відомістю №1, користується правом перескладання іспиту за відомістю №2.</p>
8. Політика навчальної дисципліни	
<p>Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.</p> <p><u>Академічна доброчесність:</u></p> <p>Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Процедури забезпечення дотримання академічної доброчесності.</p> <p><u>Відвідування занять:</u></p> <p>При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього</p>	

процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача.

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Перезарахування освітніх компонент:

Процедуру перезарахування унормовано Положенням про порядок визнання результатів навчання та ліквідації академічної різниці та Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, UdeMy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Білоус О.М. Порівняльна лексикологія (курс лекцій німецькою мовою): Навч. пос.: вид. 2-ге дооп. та доп. Кіровоград : РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2013. 244 с. https://cusu.edu.ua/images/download-files/inmov/posibniki/Лексикологія_New.pdf
2. Вишивана Н. В. Теоретичний курс сучасної німецької мови. Модуль лексикологія. Методичний посібник. Вінниця: Вінницький державний педагогічний університет, 2020. 126 с. <http://dspace.vspu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/4897/%d1%82%d0%b5>

[%d0%be%d1%80%d0%ba%d1%83%d1%80%d1%81.pdf?sequence=3&isAllowed=y](#)

3. Огуй О. Д. Лексикологія німецької мови. Lexikologie der deutschen Sprache: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця : Нова книга, 2003. 416 с.
4. Оніщенко Н.А. Конспект лекцій з порівняльної лексикології німецької та української мов: Навч.-метод. посіб. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2008. 96 с.
http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/6882/2/kurs_lekzij.pdf

Додаткова:

1. Гінка, Б. І. Лексикологія німецької мови. Лекції та семінари: навч. посібник. – 3-є вид., доп. і перероб. Тернопіль : Богдан, 2010. 416 с.
2. Мова як система: навч. посібник / відп. ред. док. філол. наук, проф. В. А. Глущенко. Рек. МОН. К. : ЦУЛ, 2011. 132 с.
3. Фразеологія : знакові величини: навч. посіб. для студентів факультетів іноземних мов. /Баран Я.А.,Зимомря М.І., Білоус О.М.,Зимомря І.М. Вінниця : Нова Книга, 2008. 256 с.
4. Erben Jh. Einführung in die deutsche Wortbildungslehre. Berlin, 2000.
5. Heusinger S. die Lexik der deutschen Gegenwartssprache. Eine Einführung. München: Wilhelm Fink Verlag, 2004. 303 S.
6. Lutzeier P.R. Lexikologie. Tübingen: Stauffenburg Verlag, 2007. 167 S.
7. Römer Ch., Matzke B. Der deutsche Wortschatz. Struktur, Regeln und Merkmale. Tübingen: Narr Verlag, 2010. 240 S.
8. Баран Я. А. Фразеологія в системі мови. К., 1999.
9. Lutzeier P.R. Lexikologie. Einführungen. Tübingen, 1995.
10. Schippan Thea. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache. Tübingen, 1996.

Інформаційні ресурси:

11. <https://wortschatz.uni-leipzig.de/de>
12. <https://woerterbuchnetz.de/>
13. <http://vergleichendalexikologie.blogspot.com/>
14. www.duden.de/

Викладач _____ **Олег ОСТАПОВИЧ**